

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

* Ένας λαός θρώνεται άμα
δειξή πως δε φοβάται την
άλληλεια — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φωνήεντες της κινήσεις.
ΘΗΑΛΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΡΚΗ 31 ΤΟΥ ΤΡΥΓΗΤΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗΣ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 307

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΓΙΑΓΚΟΣ ΧΑΤΖΗΣ. Οι κοινότητες — 'Η ιδιοκυβέρνησις. (συνέχεια).
- ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Μία ακόμα απάντησις.
- ΟΥΝΤΙΣ. Μαρία ή Πενταγυτίσσια (έντύπωσις).
- ΝΕΟΒΑΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ (άπό τό «Mercure de France»).
- ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Δυό λόγια.
- ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ άπό την κλινική του καθηγητή κ. Γερ. Φωκιά.
- ΒΙΒΛΙΟΦΙΛΟΣ. Νέα Βιβλία (Σ. Σελήη: 'Η μεγάλη αύρα).
- ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Α. Παλαμάς, Ίλινας.
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΠΕΥΚΟΒΟΥΝΙ

Ίερό βουνό, ή πρώτη μου πατρίδα κ' έρωμένη,
δ κόσμος άποδιώχνη με και ήρθα να ξεποστάσω
κάτου άπ' τ' άπειρα σου, σιμά στα κρύα τ' νερά σου.
Σκληρός δ κόσμος κ' άπνος κ' άπλωσε στην ψυχή μου
σκληράδα και όχι λύπησι, μίσος και όχι άγάπη,
κ' ήρθα σε σένα, ώ Ίερό βουνό, και ξαναβρήκα
δτι ή ψυχή μου λαχταράει, την κοσμοπλάστρα άγάπη
και φέγγος νύθη μου ή ψυχή ξανά κ' άμείσως είδα
με άλλα μάτια, θεϊκά, τή ζήση και είδα ωραίο
τό κάθε τι που άπλώνουνταν τριγύρω μου και — ώ θύμα! —
αυτιάστηκα τις μουσικές φωνές της μάννας φύσης
κ' ακόμα και τό πιο σκληρό άγάπησα παιδί της.

Βουνό μου, ένα σούρουπο, άθαλασσιά γιομάτος
κ' άνελπισιά, ξεφώνησα μες στη μονιά μου δ έρμος:
— «Άγάπησα και γίμισε ή σιγάτα μου άπ' άγκάθια».
Μά τότε νά! γλυκοφουσαί κοσμοκινήτρα έλπίδα
κ' έρχεται κάτου άπ' τό γυαλό τραλλό μαϊστράλαμι
κ' όλα τ' άσ' και τ' άξυπνάει κ' όλα τ' άζωντανεύει,
και τραγουδούν τ' άπειρα σου, οί έλιές άνατριχιάζουν,
τ' άσ' άρωτολογούν και κάτου άργουσαλεύει
και κλαίει της θλίψης τό δέντρο, τό ίσιο κυπαρίσσι,
και δ' αυτ' άμ' με μιά φωνή άκούω και μου λένε:
— «'Η άγάπη μας έγέννησε, προσκύντα την άγάπη
και πάρε θάρρος, δύναμη, γαί και χαρά άγαλώντας».

Και γώ τους άποκρίθηκα: «Πεῦκα, έλιές και σκίνα,
και σεις, κυπαρισσία μου, και σύ, ώ μαϊστράλαμι,
σας προσκυνώ εύλαβητικά, σωτήρες μου οδς κράζω,
τι δέ μου άρηθήκατε τό χάρισμα τό μέγα:

Γυλήνη σας έζήτησα, μου δώσατε γαλήνη,
δέν είστε άπονα έσείς, άθρῶποι έσείς δέν είστε».

ΙΣΙΟΝΑΣ

ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ^{*)}

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΙΔΙΟΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ

α'. Μάνη.

Τό μόνο μέρος της Ρωμιοσύνης που ποτέ του
δέν ύποτάχτηκε τέλεια στους ξένους κατακτητές
είναι ή Μάνη. Οι Μανιάτες, στα βουνά τους και
στούς βράχους τους τραβηγμένοι, συνθηκολόγησαν
με τους όχτρούς, μα ποτέ δέν τους άφήσανε να πα-
τήσουνε τή γής τους. Οι ξένοι δέν μπορέσανε να
τούς ύποτάξουνε, κ' έτσι μείνανε μακριά από τόν
κόσμο και μπορέσι να πής, πως είτανε σαν τ' άστερ-
νολείψανκ της Μεσοχρονιάτικης Ρωμιοσύνης.

Στη Μάνη πιο πολύ από κάθε άλλο μέρος ξεχώ-
ριζε τό άρχοντολόι από τό λαό. Μόνοι οί άρχόντοι,
οί Νικλιάνοι όπως τους λέγανε, κατοικούσανε στους
πύργους κ' έτσι όσοι πύργοι τόσα νικλιάνικα σπιτι-
κά είτανε στη Μάνη. Κάθε νικλιάνικη φαμελιά προ-
στάτεψε κάμποσι φαμελιές του λαού και τους είχε
ύποταχτικούς φαμέμιους. Οι φημέμιοι είτανε ύπό-
χρεοι να παρακολουθούνε τους νικλιάνους στις εκ-
στρατείες και στις οικογενειακές άμάχες και κα-
θόντανε σε καλύβες ή σε σπηλιές δλόγυρα στον πύρ-
γο του νικλιάνου που τους προστάτεψε. 'Η βρισιά,
ή προσβολή που γινότανε σ' ένα φημέμιο είτανε
προσβολή και στους νικλιάνους του που είτανε ύπό-
χρεοι να τόνε γδικηθούνε.

Κάθε χωριό και κάθε πολιτεία είτανε ξεχωριστή
κοινότητα μ' έναν άρχηγό τόν καπετάνο που εκλέ-
γανε οί νικλιάνοι άναμεταξύ τους. Οι ξεχωριστές ά-
φτές κοινότητες ένωθήκανε σε μικρές ή μεγάλες συ-
νορικές τις μεγάλες καπετανίες κ' οί καπετάνοι της
κάθε κοινότητας εκλεγανε τόν άρχηγό της συνορι-
κίας τό μεγάλο καπετάνο. Οι μεγάλες άφτές καπε-
τανίες, άνεξάρτητες δλότελα ή μιά από την άλλη
στην αρχή, λίγο λίγο ένωθήκανε και θεμελιώτανε
ένα κεντρικό συδούλιο που φρόντιζε για τό γενικό
συφέρο. Άρτοί εκλέγανε τόν άρχικαπετάνο ή Μα-
νιάτμηση που φρόντιζε μαζί με τό συδούλιο να ξεμοι-
ράξη τ' ά βασιλικά δασίματα, 4 χιλ. γρόσια στην
αρχή και 15 χιλιάδες πιο ύστερα. Άφτός μόνε είχε
τό δικαίωμα να πουλή τις έλιές, τό μετάξι και τό
βαλανίδι, και κρατούσε τό ένα τρίτο από τό κέρδος,
τό άλλο τρίτο έπερνε ο καπετάνος της κάθε καπε-
τανίας και τό άλλο πήγαινε στο νοικοκύρη.

Οί Μανιάτες μόνε με τ' άπολεμικά καταγινόν-
τανε. Οί γυναίκες βοηθούσανε τους άντρες στη μά-
χη και πολλές δειζανε μεγάλη παληκαριά. Λένε για

*) 'Η αρχή στο 306 φύλλο.

μιά μάννα που σκοτώθηκε τό παιδί της πως άποαξε την
άρματωσιά του και ξεκολούθησε τή μάχη λέγοντας:
κοιμήσου παιδί μου κ' εγώ κρατώ τή θέση σου. Τά
ρουχα τ' άσκοτομένωνε τ' άφτανε στην αγορά και
βλέπανε μήν τύχη κ' είχανε πληγές στη ράχη. Τό
είχανε ντροπή να δείχνουν οί έδικοί λύπη για κεινούς
που σκοτωθήκανε. Κανόνας άπαράβατος είτανε στη
Μάνη να μήν κυνηγούνε τό νικημένο όχτρο για να
μη μακραίνουε από τ' ά βουνά τους.

Ο μπέης κ' οί καπετάνοι είτανε οί πολιτικοί
και στρατιωτικοί άρχηγοί, δικαστική όμως εξουσία
δέν είχανε καμμιά γιατί τ' ά οικογενειακά τ' ατελέ-
βανε οί φαμελιές άπατες τους ή με συδισασμό ή με
με γδικηση. Οι Μανιάτες καταγινόντανε με τή λη-
στεία και την πειρατεία, κουρτέβανε και διαγομι-
ζανε τις τριγυρινές χώρες και πολεμούσανε τόν Τουρ-
κο ή τό Βενετσιάνο κάνοντας συμμαχία με τόν ένα
ή με τόν άλλο. Μένανε πιστοί στους άρχηγούς
τους και τους ακολουθούσανε οτι κι αν άποφασίζανε,
γι' άφτό, πολλές φορές, τό φέρσιμό τους δέν είτανε
και πολύ πατριωτικό σαν τόχαινε ο ήγεμόνας τους
να πάη με τους Τούρκους. Έτσι έγινε στα 1690
στην εποχή του Αιμπεράκη Γερκακάρη που συμμα-
χησε με τους Τούρκους και χτύπησε τους Ρωμιούς.
Σε τέτοια όμως είτανε σπάνια και σ' όλες τις κρί-
σιμες στιγμές της Ρωμιοσύνης οί Μανιάτες άγωνι-
στήκανε για τόν κοινό λεπτέρωμο.

Όσο κι αν είτανε ενάντιοι στα άνόητα κ' άμε-
λέτητα κινήματα, σαν έρχότανε ή ώρα ποτέ δέν
μένανε πίσω. Στα 1766 ο Στέφανος Μαβρομιχάλης,
που είτανε τότες Μανιάτμπεης, είπε στον Παπα-
ζώλη, που του έλεγε να ύπογραφή τή συνθήκη με
τή Ρουσία, «δέν θα σηκωθούνε οί Μανιάτες κ' δέν
διούνε άληθινό Ρούσικο στρατό στο Μωριά γιατί
πολλές φορές γελαστήκανε και πάντα βγήκε σε κακό
κάθε παράκαιρος σηκωμός». Σα σηκώθηκε όμως ο
Μωριάς στα 1769 αν κι ο Γιάννης Μαβρομιχάλης
μπέης τότε της Μάνης, έβλεπε πόσο γελοίος είτανε
ο 'Ορλώφ (1) κ' ο στρατός που τάχα έφερε μαζί του
δέν δίστασε να πάη να τόνε βοηθήτη. Μά και του
ψαλε του 'Ορλώφ όσα του πρέπανε όταν πολιορκούσε
την Κορώνη και τίποτα δέν καταφέρνε. «Δέν ξέρεις
την τέχνη να κυριέψης ένα κάστρο, του είπε, και
θέλεις να κάνης τόν στρατηγό». Και σαν του καρκή-
θηκε ο 'Αλ. 'Ορλώφ για τους τίτλους του και για
τ' ά μεγαλεία του, του είπε «Κι αν είχες δλους τους
στρατούς της 'Αφτοκρατορίας, στις διαταγές σου

1) Μόνε 500 στρατιώτες είχε μαζί του και 4 κάσες έ-
πλα κ' ήθελε να διώξη τους Τούρκους και να συστήση τή
Βυζαντινή αυτοκρατορία.